

RAPORT DE EXPERTIZĂ ANTICORUPȚIE

asupra nivelului coruptibilității proiectului

de lege pentru modificarea și completarea Codului de procedură civilă

I. EVALUAREA GENERALĂ A PROIECTULUI

1. Evaluarea fundamentării proiectului

1.1 Fundamentarea generală a proiectului

a. Autor al inițiativei legislative este deputat în Parlament, autor nemijlocit - deputați în Parlamentul RM, ceea ce corespunde art. 73 din Constituție și art. 47(44) din Regulamentul Parlamentului.

b. Categoria actului legislativ propus este lege organică, ceea ce corespunde art. 72 din Constituție și art.art. 6-11, 35 din Legea privind actele legislative, nr.780-XV din 27.12.2001.

c. Scopul promovării proiectului. Prin proiectul în cauză se propune modificarea și completarea Codului de procedură civilă în scopul excluderii monopolului avocaților în procesul reprezentării intereselor părților în instanța de judecată.

Se propune ca reprezentant să fie orice persoana cu capacitate de exercițiu deplină care are împuternicirile respective, legalizate în modul stabilit, pentru a susține procesul, cu excepția persoanei care a acordat sau acordă în pricina respectivă asistența judiciară unor persoane ale căror interese sunt în contradicție cu interesele persoanei pe care o reprezintă, sau care a participat în calitate de judecător, procuror, de ofițer de urmărire penală, de expert.

În fața Curții Supreme de Justiție, părțile vor putea fi reprezentate doar de către avocați sau avocați stagiați.

d. Suficiența argumentării. În viziunea noastră argumentele invocate de autor în nota informativă nu justifică pe deplin necesitatea promovării proiectului.

Instituirea dreptului exclusiv al avocaților la reprezentarea în instanțele de judecată a fost condiționată de mai mulți factori.

Astfel, în scopul ridicării nivelului asistenței juridice, a fost exclusă posibilitatea reprezentării intereselor de către orice persoană, care deseori nici nu este licențiată în drept. În cazul în care Republica Moldova tinde spre integrare europeană, nu este benefică promovarea asistenței juridice necalificate și nemonitorizate.

Actualmente asistența juridică se acordă de către avocați în baza de contract, în care se stipulează drepturile și obligațiile ambelor părți. În cazul în care avocatul nu-și onorează obligațiile, persoana este în drept să solicite rezilierea contractului cu restituirea onorariului, are posibilitate de a sesiza Comisia pentru etică și disciplină pentru atragerea avocatului la răspundere disciplinară. Însă reprezentantul nu va putea fi atras la careva răspundere, neavând oficial obligații față de persoana reprezentată, acționînd doar în baza principiului onestității.

Un alt aspect ține de impozitarea asistenței juridice, acordată de către orice persoană. Cazuri în care aceasta se acordă cu titlu gratuit sînt foarte puține. Autorul nu a specificat cum se va efectua și demonstra achitarea serviciilor și care va fi procedura de impozitare?

Totuși considerăm oportun revizuirea proiectului sub aspectul oferirii posibilității de acordare a serviciilor juridice de către reprezentanți, persoane licențiate în drept, care să acorde asistența juridică cu titlu gratuit rudelor apropiați de pînă la gradul II.

Autorul proiectului propune că în fața Curții Supreme de Justiție, părțile să fie reprezentate doar de către persoanele licențiate în drept, avocați sau avocați stagiați. Ținem să menționăm, că potrivit articolelor 440 și 444 din Codul de procedură civilă, recursul se examinează fără prezența participanților la proces sau a reprezentanților acestora. Completul poate decide invitarea unor participanți sau reprezentanți ai acestora pentru a se pronunța asupra problemelor de legalitate invocate în cererea de recurs.

Luînd în considerare că Curtea Supremă de Justiție examinează recursurile în lipsa părților, este foarte important că la examinarea cauzei în fond părțile să beneficieze de asistență juridică calificată. În luna mai 2012 Departamentul Consiliului Europei cu privire la justiție și cooperare juridică a publicat un raport privind profesia de avocat (<http://www.coe.int/capacitybuilding/>). Raportul a fost elaborat ca parte a programului "Consolidarea reformei judiciare în țările din Parteneriatul Estic", care este finanțat de către Uniunea Europeană și implementat de către Consiliul Europei.

Raportul a fost alcătuit de reprezentanți ai ministerelor de justiție, asociațiilor naționale ale avocaților, organelor judiciare autonome și ai instituțiilor naționale de formare profesională, cu sprijinul experților Consiliului Europei.

Raportul "Profesia de avocat" se referă la aspectele-cheie ale profesiei de avocat, care includ mandatul, organizarea și funcționarea barourilor, criteriile pentru intrarea în profesie, importanța formării inițiale și continue, normele etice și răspunderea disciplinară.

La pagina 23 a raportului se menționează că în Republica Moldova avocații nu dețin monopolul în domeniul consultării, însă ceea ce ține de reprezentarea în instanțele de judecată, art. 67 al Codului de procedură penală și art. 75 al Codului de procedură civilă stabilesc monopolul absolut a avocaților în cauzele civile și penale. O astfel de reglementare este destul de răspîndită în țările europene și este conformă standardelor europene.

Conform concluziilor experților (p. 24) în Azerbaidjan și Ucraina reprezentarea pe cauze civile poate fi efectuată de orice persoană, în alte țări – este un monopol al avocaților, cu unele excepții (Armenia) sau monopolul parțial în unele instanțe de judecată (Georgia). O astfel de reglementare corespunde standardelor europene, totodată, în scopul asigurării mai eficiente a asistenței juridice, experții propun de a examina posibilitatea acordării avocaților monopolului mai mare sau absolut în cauzele civile.

1.2 Fundamentarea economico-financiară a proiectului

Implementarea proiectului nu presupune cheltuieli financiare suplimentare.

1.3 Promovarea sau prejudicierea intereselor de grup ori individuale, în lipsa unei justificări a interesului public

Prin proiect se propune investirea oricărei persoane cu dreptul de a fi reprezentant în instanța de judecată, neavînd studii specializate în domeniul. Astfel se promovează asistența juridică necalificată, ceea ce poate avea un impact negativ la realizarea dreptului la apărare, garantat de Constituție.

2. Evaluarea compatibilității proiectului cu standarde anticorupție

În proiect nu au fost atestate incompatibilități cu standardele naționale și internaționale anticorupție și nu au fost identificate domenii în care proiectul nu satisface cerințele sau sînt în contradicție cu aceste standarde.

Asigurarea transparenței în procesul decizional. Proiectul întrunește cerințele impuse de

prevederile Legii privind transparența în procesul decizional nr. 239-XVI din 13.11.2008.

II. EVALUAREA ÎN FOND A PROIECTULUI

1. Formulări lingvistice ambigui

Textul proiectului corespunde tehnicii legislative și normative, regulilor limbajului și expresiei juridice.

2. Conflicte ale normelor de drept

Nu sînt identificate conflicte ale normelor de drept, capabile să genereze coruptibilitate.

3. Norme de trimitere, de blanchetă și norme în alb

Nu sînt identificate norme de trimitere, de blanchetă și norme în alb, capabile să genereze coruptibilitate.

4. Discreții excesive ale autorităților publice

Nu sînt identificate discreții excesive ale autorităților publice, capabile să genereze coruptibilitate.

5. Cerințe excesive pentru exercitarea drepturilor persoanelor

Nu sînt identificate cerințe excesive, care să depășească cadrul rezonabil pentru realizarea drepturilor sau obligațiilor subiecților vizați.

6. Accesul limitat la informație, lipsa transparenței

Textul proiectului nu necesită a fi evaluat prin prisma accesului la informație sau asigurării transparenței.

7. Lipsa sau insuficiența mecanismelor de control

Implementarea prevederilor proiectului nu presupune aplicarea cărorva mecanisme suplimentare de control.

8. Responsabilitate și sancțiuni necorespunzătoare

Proiectul nu implică careva reponsabilități și nu necesită referințe exprese la responsabilitate și sancțiunile aplicate pentru încălcarea prevederilor sale.

Expertiza a fost efectuată în temeiul Regulamentului cu privire la organizarea procesului de efectuare a expertizei anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative, adoptat prin Hotărîrea Guvernului nr. 977 din 23.08.2006, în condițiile Metodologiei de efectuare a expertizei anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative, aprobată prin ordinul directorului Centrului pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției nr. 47 din 03.05.2007, de către

Tatiana Pavalachi
inspector superior
14 Februarie 2013

Prezentul raport este publicat pe pagina oficială a Centrului Național Anticorupție - www.cccec.md